

Zarządzenie Nr 23/2014
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
w Katowicach
z dnia 10 czerwca 2014 r.

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Łęczczak”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013r. poz. 627, 628 i 842) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się na pięć lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Łęczczak”, zwanego dalej „rezerwatem”, położonego na terenie miasta Racibórz oraz gminy Nędza, w powiecie raciborskim.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w §1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, które określa załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, które określa załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) wskazanie obszarów objętych ochroną czynną.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Załączniki do zarządzenia Nr 23/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 10 czerwca 2014r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Łęczzak”.

Załącznik Nr 1. Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych.	Ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych i ich skutków.
1.	Ograniczenie różnorodności siedliskowej i gatunkowej. Zmiany warunków funkcjonowania siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków wodnośluzkowych w następstwie wypłykania stawów: 1) obniżenia lustra wody w stawach w wyniku złego ich stanu technicznego: przerwania grobli, niedrożności doprowadzalników; 2) zmniejszania się powierzchni lustra wody w wyniku zarastania stawów.	Istotne	1) remont, utrzymanie i bieżąca konserwacja istniejących budowli i urządzeń hydrotechnicznych; 2) prowadzenie ekstensywnej gospodarki rybackiej.
2.	Degradacja zespołów łąkowych w wyniku sukcesji.	Średnio istotne	Wykaszenie łąk.
3.	Ograniczenie możliwości turystycznego i dydaktycznego wykorzystania rezerwatu.	Istotne	Bieżące utrzymanie drożności i bezpieczeństwa miejsc wyznaczonych do ruchu turystycznego: 1) usuwanie złomów, wywrotów oraz suchych konarów i gałęzi zwisających nad trasami zwiedzania rezerwatu, 2) wyrównanie i utwardzenie tras ruchu tłuczniami kamiennymi, 3) konserwacja platform widokowych do obserwacji ptaków.
4.	Presja niekontrolowanego ruchu turystycznego na przyrodę ożywioną.	Istotne	
5.	Pogorszenie warunków utrzymania właściwego stanu ochrony populacji ptaków związane z ograniczeniem różnorodności ich siedlisk.	Średnio istotne	1) usuwanie roślinności wysokiej porastającej wyspy, 2) montaż platform lęgowych.

Załącznik Nr 2. Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Opis sposobów ochrony czynnej – rodzaj zadania ochronnego	Lokalizacja zadania ochronnego – Nadleśnictwo Rudy Raciborskie [oddz./pododdz.]*	Rozmiar zadania ochronnego
Aleje, drogi i obiekty infrastruktury turystycznej			
1.	Bieżące utrzymanie drożności i bezpieczeństwa miejsc wyznaczonych do ruchu turystycznego: 1) usuwanie złomów, wywrotów oraz suchych konarów i gałęzi zwisających nad trasami zwiedzania rezerwatu, 2) wyrównanie i utwardzenie (tłuczniem kamiennym) tras ruchu.	grobla działowa stawów Salm Duży i Babiczak Północny, Aleja Husarii Polskiej	W zależności od potrzeb.
2.	Bieżąca konserwacja platform widokowych do obserwacji ptaków.	270 i, 268 a	W zależności od potrzeb.
Zbiorowiska leśne i łąkowe			
3.	Wykaszenie łąki co dwa lata, biomasę należy usunąć poza rezerwat	263 d	0,4 ha
	Wykaszenie łąki w pasy szer. 5-10 m, każdy pas co drugi rok, biomasę należy usunąć poza rezerwat.	263 c, f	2,66 ha
	Wykaszenie łąki w pasy szer. 10 m każdy pas co drugi rok, biomasę należy usunąć poza rezerwat.	265 a,b	3 ,1 ha
Zbiorowiska wodne i stawowe			
4.	Prowadzenie ekstensywnej gospodarki rybackiej na stawie Salm Mały, Salm Duży, Tatusiak, Grabowiec Duży, Grabowiec Mały, Babiczak Północny i Babiczak Południowy, Brzeźniak: a) stawy rybne towarowe: - obsada stawów krocziem karpia, - obsada ciężkim narybkiem (około 100 g/szt.); b) stawy rybne odrostowe - obsady wylęgiem podchowany bądź narybkiem (materiał zarybieniowy dla stawów handlowych); c) utrzymanie stałego poziomu wody oraz stałej powierzchni lustra wody w stawach w okresach wegetacyjnych (15 IV – 15 IX), Chów ryb w oparciu o naturalną bazę pokarmową stawów, dokarmianie ziarnami zbóż.	262 h, 268 a, 269 b, 269c, 269 g, 270 a, 270 k, 271 a	Stawy handlowe będą zarybiane w ilościach do 1000 szt./ha. Roczny przyrost poniżej 1500 kg/ha powierzchni ewidencyjnej dla stawów. Powierzchnia lustra wody: 262 h – 4 ha 268 a - 60 ha 269 b – 0,5 ha 269 c – 3 ha 269 g – 2 ha 270 a – 36 ha 270 k – 37 ha 271 a – 18 ha
5.	1) bieżąca konserwacja i utrzymanie istniejących budowli i urządzeń		1) – naprawa mniczków,

Lp.	Opis sposobów ochrony czynnej – rodzaj zadania ochronnego	Lokalizacja zadania ochronnego – Nadleśnictwo Rudy Raciborskie [oddz./pododdz.]*	Rozmiar zadania ochronnego
	<p>hydrotechnicznych,</p> <p>2) wyrównanie, utwardzenie (tłuczniem kamiennym) i bieżące utrzymanie dróg wykorzystywanych do prowadzenia gospodarki rybackiej.</p>	Cały teren rezerwatu.	<p>–uszczelnianie grobli,</p> <p>–czyszczenie dna stawów w tym rowów dennych (za wyjątkiem obszaru występowania kotewki orzecha wodnego oraz płytów szuwarowisk),</p> <p>–wykaszanie nie mniej niż 1/3 powierzchni koron grobli bez użycia sprzętu mechanicznego,</p> <p>–odmulanie i udrażnianie doprowadzalników i odprowadzalników wody,</p> <p>2) w zależności od potrzeb.</p>
6	Usuwanie roślinności wysokiej porastającej wyspy małe (o powierzchni ok. 0,5a), na stawach Salm Duży i Babiczak Północny.	268a, 270a	W zależności od potrzeb.
7	Montaż platform łęgowych dla rybitwy czarnej.	262h, 268a, 270a	W zależności od potrzeb.

*Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Rudy Raciborskie na lata 01.01.2006r. - 31.12.2015r.

Uzasadnienie merytoryczne

do zarządzenia Nr 23/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Łęczzak”.

Rezerwat przyrody „Łęczzak” utworzono w roku 1957 w celu zachowania ze względów naukowych i kulturowych obszaru leśno-stawowego, który obejmuje zespoły wielogatunkowe lasu łęgowego, starorzecza Odry ze stanowiskiem rzadkiej rośliny – orzecha wodnego i aleje złożone z zabytkowych drzew oraz w celu zabezpieczenia miejsc masowego gnieźdzenia się ptactwa. Warunkiem niezbędnym do zachowania ww. przedmiotów ochrony jest zapewnienie trwałego utrzymania w rezerwacie ekstensywnej gospodarki rybackiej.

Rezerwat ten nie ma planu ochrony ustanowionego przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska, zgodnie z art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody.

W związku z tym wykonywanie wszelkich prac na jego terenie jest możliwe na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach, ustanawiającego zadania ochronne, zgodnie z art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody.

Zabiegi ochronne ujęte w zarządzeniu są konieczne dla zachowania trwałości i stabilności ekosystemu, zapewnienia właściwego poziomu sanitarnego i zdrowotnego.

1. Rezerwat przyrody „Łęczzak” od wieków wykorzystywany był na potrzeby ekstensywnej gospodarki stawowej, w wyniku której ukształtowały się specyficzne układy przyrodnicze. Jest to teren, którego podstawą istnienia jest utrzymanie sztucznych, będących tworem ludzkim, zbiorników wodnych zaadaptowanych przez roślinność i ptaki, nieraz unikatowe w skali europejskiej, na miejsce o wyjątkowo sprzyjających dla nich warunkach siedliskowych. W wyniku prowadzonej gospodarki rybackiej ukształtowały się w rezerwacie specyficzne warunki determinujące niezwykle bogactwo gatunkowe oraz siedliskowe rezerwatu. Zaprzestanie eksploatacji rybackiej na stawach spowoduje powolne ich zarastanie, stopniowe wypływanie. Zanikną siedliska wodno-błotne związane ze strukturą przestrzenną stawów, a co za tym idzie większość gatunków obecnie łęgowych i zatrzymujących się podczas migracji. Prowadzenie gospodarki rybackiej jest zatem niezbędne do zachowania stawów w obecnym ich kształcie i funkcji, a tym samym warunków dla ochrony ptaków łęgowych i migrujących.

Kierując się potrzebą zapewnienia optymalnych warunków siedliskowych dla rozwoju kotewki orzecha wodnego – jednego z przedmiotów ochrony rezerwatu - stawy są obsadzone karpem. Ten gatunek ryby żerując na dnie stawów powoduje resuspensję osadów dennych do toni wodnej, co ogranicza dostęp światła do głębszych jej warstw. W takich warunkach siedliskowych kotewka jest konkurencyjna w stosunku do innych gatunków roślin wodnych, w tym gatunków inwazyjnych. Biorąc powyższe pod uwagę, gospodarka rybacka nastawiona na hodowlę karpia jest konieczna dla zachowania populacji kotewki wodnej na przedmiotowych stawach.

Zarządzenie ujmuje także potrzebę usunięcia roślinności wysokiej (głównie bylicy pospolitej), która opanowała wyspy, w celu ułatwienia lęgów ptaków tj. rybitwa rzeczna i mewa czarnogłowa. Wyspy małe (o powierzchni ok. 0,5 a) wybudowane zostały na stawach Salm Duży i Babiczak Północny, z przeznaczeniem do samoistnego zarośnięcia roślinnością zielną, w celu wzbogacenia w rezerwacie siedlisk łęgowych ptaków. Nadmierny rozwój wysokiej roślinności zielnej utrudnia wykorzystanie wysp przez gatunki budujące gniazda na powierzchni gruntu.

Niniejsze zadania ochronne wskazują na możliwość zbudowania sztucznych wysp pływających - platform łęgowych dla rybitwy rzecznej. Presja łęgowa mewy śmieszki na wyspach lądowych utrudnia bowiem gniazdowanie rybitwom.

Bieżąca konserwacja i utrzymanie istniejących urządzeń i obiektów hydrotechnicznych (tj. stawów, doprowadzalników, mniczków, grobli, skarp, wysp), usprawni prowadzenie

gospodarki wodnej na terenie rezerwatu.

Zarządzenie umożliwia naprawę (wyrównywanie i utwardzenie) oraz bieżące utrzymanie dróg wykorzystywanych do realizacji zadań w ramach gospodarki rybackiej w rezerwacie.

2. Łąki, jako niestabilne ekologicznie zbiorowiska roślinne, podlegają stałej sukcesji. Utrzymanie tych ekosystemów w krajobrazie rezerwatu wymaga prowadzenia czynnej ochrony w postaci ich wykaszania. Wykaszanie ma zapewnić stabilność zbiorowisk łąkowych oraz nie dopuścić do ich degeneracji w wyniku naturalnej sukcesji krzewów i drzew.

3. W wydawanych uprzednio zadaniach ochronnych dla rezerwatu przyrody „Łęczczak” identyfikowano zagrożenie związane z degradacją zbiorowisk łąkowych na korzyść grądowych spowodowaną obniżeniem poziomu wód gruntowych, związanym z drenującym wpływem potoków i rowów odwadniających. W niniejszym zarządzeniu nie określono sposobu ograniczenia tego zagrożenia bowiem utrzymanie przebiegu dynamicznych procesów naturalnych w potoku Łęgoń oraz systemie rowów w rezerwacie jest zapewnione poprzez respektowanie zapisów art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody oraz wynika wprost z zasad funkcjonowania tej formy ochrony przyrody.

4. W celu utrzymania drożności i zapewnienia bezpieczeństwa na udostępnionych, na podstawie zarządzenia Nr 14 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 10 czerwca 2013r. w sprawie wyznaczenia szlaków ruchu pieszego oraz rowerowego w rezerwacie przyrody „Łęczczak”, ciągach komunikacyjnych zaplanowano usuwanie złomów, wywrotów oraz suchych konarów i gałęzi zwisających nad trasami zwiedzania rezerwatu. Niniejsze zarządzenie wskazuje również na potrzebę bieżącej konserwacji platform widokowych w rezerwacie, pełniących cele edukacyjne.

Ochrona gatunków grzybów, roślin i zwierząt w rezerwacie, realizowana jest poprzez ochronę całego ekosystemu. Obecnie nie zachodzi na terenie rezerwatu konieczność prowadzenia innych dodatkowych działań z zakresu czynnej ochrony grzybów, roślin i zwierząt.

Zadania wyszczególnione w niniejszym zarządzeniu są niezbędne do realizacji celu ochrony rezerwatu określonego w zarządzeniu Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 stycznia 1957r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 14, poz. 109) tj. zachowania ze względów naukowych i krajobrazowych obszaru leśno-stawowego, który obejmuje zespoły wielogatunkowego lasu łąkowego, starorzecza Odry ze stanowiskiem rzadkiej rośliny kotewki – orzecha wodnego i aleje zabytkowych drzew.

Prowadzenie ekstensywnej gospodarki rybackiej jest konieczne dla utrzymania właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków, dla których utworzono rezerwat przyrody „Łęczczak”, jak również siedlisk dla których wyznaczono specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Stawy Łęczczok” (PLH240010) - wymienionych w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej m.in.: eutroficznych zbiorników wodnych i starorzeczy, lasów łąkowych i nadrzecznych zarośli wierzbowych.